

A ט"ד

Intro

Today we will Be"H learn ג"צ of דף of מציעא בבא. Some of the topics we will learn about include:

קוצץ אדם

A worker can arrange payment in lieu of eating the produce.

שומרי פירות

Whether guards may eat from the produce, whether שומרי גנות ופרדסים, they guard gardens and orchards, or שומרי גיתות וערימות, they guard harvested produce.

This may depend on whether

שומר כעושה מעשה דמי

Guarding is considered actual work.

ארבעה שומרים

The responsibilities of the four types of custodians:

שומר חנם, an unpaid custodian;

שואל, a borrower;

נושא שכר, a paid custodian; and

שוכר, a renter.

B אונס

The Gemara discusses whether various scenarios are considered unavoidable, including:

נטר כדנטרי אינשי

If he took liberties that people take with their own possessions;

תחילתו בפשיעה וסופו באונס

If he was negligent, but then an unavoidable mishap occurred;

לסטים ולסטים מזויין

Whether he can be expected to stand up to unarmed or armed bandits; and

הוליכן למקום גדודי חיה

If he brought an animal into a dangerous situation;

A

קוצץ אדם

שומרי פירות

שומר
כעושה מעשה דמי

ארבעה שומרים

שומר חנם

שואל

נושא שכר

שוכר

B

אונס

נטר כדנטרי אינשי

תחילתו בפשיעה
וסופו באונס

לסטים
ולסטים מזויין

הוליכן
למקום גדודי חיה

1 So let's review...

Zugt di Mishnah

קוצץ אדם על ידי עצמו

A worker can arrange for payment in lieu of eating the produce. And

על ידי בנו ובתו הגדולים

על ידי עבדו ושפחתו הגדולים

ועל ידי אשתו

He can also do so on behalf of his adult children or slaves, or his wife,

מפני שיש בהן דעת

Because they have the mental capacity to waive this right;

אבל אינו קוצץ

לא על ידי בנו ובתו הקטנים

ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים

ולא על ידי בהמתו

However, he cannot arrange for payment in lieu of eating produce on behalf of his minor children or slaves, or his animals,

מפני שאין בהן דעת

Because they lack the mental capacity to waive this right;

The Mishnah continues

השוכר את הפועל לעשות בנטע רבעי שלו

הרי אלו לא יאכלו

One who works with נטע רבעי, which may not be eaten outside of Yerushalayim, may not partake of the produce.

However,

ואם לא הודיעם

פודה ומאכילן

If they were unaware that it was רבעי, and so they expected to partake, the owner must redeem some of the produce and feed them.

Similarly,

נתפרסו עגוליו נתפתחו חביותו

הרי אלו לא יאכלו

If cakes of figs came apart, or barrels of wine opened, the produce is already processed and obligated in מעשר, and so the workers may not partake.

ואם לא הודיען מעשר ומאכילן

If they expected to partake, the owner must tithe some of the produce and feed them.

The Gemara on דף צ"ב explained this Mishnah in detail;

=====

1

מלמד

קוצץ אדם על ידי עצמו

A worker can arrange for payment in lieu of eating the produce.

על ידי בנו ובתו הגדולים
על ידי עבדו ושפחתו הגדולים
ועל ידי אשתו

He can also do so on behalf of his adult children or slaves, or his wife,

מפני שיש בהן דעת

Because they have the mental capacity to waive this right.

אבל אינו קוצץ

לא על ידי בנו ובתו הקטנים

ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים
ולא על ידי בהמתו

However, he cannot arrange for payment in lieu of eating produce on behalf of his minor children or slaves, or his animals,

מפני שאין בהן דעת

השוכר את הפועל לעשות בנטע רבעי שלו
הרי אלו לא יאכלו

One who works with נטע רבעי, which may not be eaten outside of Yerushalayim, may not partake of the produce.

ואם לא הודיעם - פודה ומאכילן

If they were unaware that it was רבעי, and so they expected to partake, the owner must redeem some of the produce and feed them.

Similarly,

נתפרסו עגוליו נתפתחו חביותו
הרי אלו לא יאכלו

If cakes of figs came apart, or barrels of wine opened, the produce is already processed and obligated in מעשר, the workers may not partake.

ואם לא הודיען - מעשר ומאכילן

If they expected to partake, the owner must tithe some of the produce and feed them.

2 The Gemara cites two interpretations of this Halachah:

1.

רב holds

משומר כעושה מעשה דמי

A guard is considered like a worker who performs actual work, and is entitled to eat, מן התורה.

Therefore, the תקנת חכמים of the Mishnah was necessary only for

שומרי גנות ופרדסין

Guards of gardens or orchards, who may not eat התורה, because

הויה ליה מחובר

בשעה שאין גמר מלאכה

He is working with attached produce before the harvest, at which point no workers may eat מן התורה. However, the Chachamim instituted that he MAY eat מדרבנן.

However,

שומרי גיתות וערימות

אוכלין מן התורה

One who guards detached produce, which is

בשעת גמר מלאכה

But before

נגמרה מלאכתו למעשר

מן התורה;

And so may the שומר, who is like any other worker;

And the תקנת חכמים is not necessary.

2

שומרי פירות
אוכלין מהלכות מדינה
אבל לא מן התורה

The רב instituted that a watchman may also partake of the crop.

1

רב

משומר כעושה מעשה דמי

A guard is like a worker who performs actual work, and is entitled to eat, מן התורה.

Therefore, the תקנת חכמים of the Mishnah was necessary only for

שומרי גנות ופרדסין

Guards of gardens or orchards, who may not eat מן התורה,

because

הויה ליה מחובר

בשעה שאין גמר מלאכה

He is working with attached produce before the harvest, at which point no workers may eat מן התורה.

However, the Chachamim instituted that he MAY eat מדרבנן.

However,

שומרי גיתות וערימות

אוכלין מן התורה

One who guards detached produce, which is

בשעת גמר מלאכה

But before

נגמרה מלאכתו למעשר

מן התורה;

And so may the שומר, who is like any other worker;

And the תקנת חכמים is not necessary.

3 2.
משומר שמואל holds
משומר לאו כעושה מעשה דמי
A guard is not considered like a worker who performs actual work, and is not entitled to eat מן התורה at all.

Therefore, the תקנת חכמים of the Mishnah applies only to שומרי גיתות וערימות
Guards of detached produce; where other workers do eat מן התורה, because it is בשעת גמר מלאכה
But before נגמרה מלאכתו למעשר
And the שומר may eat only מדרבנן.

However, שומרי גנות ופרדסים אינן אוכלים
לא מן התורה ולא מהלכות מדינה
Guards of gardens or orchards may not eat at all, because even actual workers may not eat either.
=====

4 The Gemara cites a related ברייתא:
המשומר ארבע וחמש מקשאות
One who guards squash fields for several people, הרי זה לא ימלא כריסו מאחד מהן
אלא מכל אחד ואחד לפי חשבון
He must eat an equal amount from them all.
=====

3

2

משומר לאו כעושה מעשה דמי
A guard is not like a worker who performs actual work, and is not entitled to eat מן התורה at all.

Therefore,
the תקנת חכמים of the Mishnah applies only to שומרי גיתות וערימות
Guards of detached produce; where other workers do eat מן התורה, because it is בשעת גמר מלאכה
But before נגמרה מלאכתו למעשר
And the שומר may eat only מדרבנן.

However,
שומרי גנות ופרדסים אינן אוכלים
לא מן התורה ולא מהלכות מדינה
Guards of gardens or orchards may not eat at all, because even actual workers may not eat either.

4

קיימת

המשומר ארבע וחמש מקשאות
One who guards squash fields for several people, הרי זה לא ימלא כריסו מאחד מהן
אלא מכל אחד ואחד אוכל לפי חשבון
He must eat an equal amount from them all.

5 The Mishnah now begins discussing the laws of שומרים, one who accepts for safekeeping another person's possession:
 Zugt di Mishna
 ארבעה שומרים הן
 As the Gemara explains
 ד' שומרים ודיניהם שלשה
 There are four types of custodians, with three degrees of liability:
 שומר חנם והשוואל ונושא שכר והשוכר
 An unpaid custodian, a borrower, a paid custodian, and a renter;

The Mishnah elaborates:

1.
 שומר חנם נשבע על הכל
 An unpaid custodian can swear as to what occurred and that he was not negligent, and is exempt in all situations where the other שומרים are responsible; namely:
 גניבה, if the item is stolen;
 אבידה, if it is lost; or
 אונסין, if the loss was due to unavoidable circumstances.

2.
 והשוואל משלם את הכל
 A borrower is liable in all of these situations.

3.
 ונושא שכר והשוכר
 A paid custodian and a renter share the same laws:
 נשבעים על השבורה ועל השבויה ועל המתה
 If the loss was an אונס, unavoidable, such as if an animal broke a limb, was captured, or died, they swear to this effect, and are exempt.
 ומשלמין את האבידה ואת הגניבה
 But they are liable if the item was lost or stolen.

The Gemara points out
 רבי מאיר היא דאמר
 שוכר כנושא שכר
 The Mishnah is the opinion of רבי מאיר, who treats a renter like a paid custodian.
 However,
 רבי יהודה אומר
 כשומר חנם
 רבי יהודה treats a renter like an unpaid custodian.
 =====

5 מאיר

ארבעה שומרים הן
As the Gemara explains
ד' שומרים – ודיניהם שלשה
There are four types of custodians, with three degrees of liability:

שומר חנם והשוואל ונושא שכר והשוכר
An unpaid custodian, a borrower, a paid custodian, and a renter;

נושא שכר והשוכר	השוואל	שומר חנם
נשבעים על השבורה ועל השבויה ועל המתה	משלם את הכל	נשבע על הכל
<i>If the loss was an אונס, such as if an animal broke a limb, was captured, or died, they swear to this effect, and are exempt.</i>	<i>A borrower is liable in all of these situations.</i>	<i>He swears that he was not negligent, and is exempt from אבידה, גניבה, or אונסין.</i>

ומשלמין את האבידה ואת הגניבה

רבי ירמיה אומר

שוכר כשומר חנם

However treats a renter like an unpaid custodian.

רבי מאיר היא דאמר

שוכר כנושא שכר

The Mishnah is the opinion of רבי מאיר, who treats a renter like a paid custodian.

6 The Gemara cites a ruling from רבה:

נטר כדנטרי אינשי

If the custodian guarded in a normal manner, for example:

על למתא בעידנא דעיילי אינשי

גנא פורתא בעידנא דגנו אינשי

A hired shepherd left the flock and went into town, or took a nap, at a time when most people normally leave their own flocks, and they suffered a loss,

פטור

מאי הו"ל למעבד

Since he is not expected to do any more, he is an אונס, and exempt.

However, רב חסדא maintains that the owner can argue

להכי יהבי לך אגרא

לנטורי לי נטירותא יתירתא

"Your wages obligate you in superior guarding," and so he is only exempt if the situation was truly unavoidable.

The Gemara cites a ברייתא as proof:

אלו הם אונסין ששומר שכר פטור עליהן

ותפל שבא ותקחם ואת הנערים הכו לפי חרב

Only truly unavoidable calamities, such as an armed attack, are considered an אונס?

However, the Gemara answers

התם בחזני מתא

The ברייתא refers to the town's night watchmen, who are responsible for the people's well-being, and are held to a higher degree of responsibility.

=====

6

רב

נטר כדנטרי אינשי

If the custodian guarded in a normal manner, for example:

על למתא בעידנא דעיילי אינשי

גנא פורתא בעידנא דגנו אינשי

A hired shepherd left the flock and went into town, or took a nap, at a time when most people normally leave their own flocks, and they suffered a loss,

פטור

מאי הו"ל למעבד

Since he is not expected to do any more, he is an אונס, and exempt.

רב חסדא

The owner can argue

להכי יהבי לך אגרא

לנטורי לי נטירותא יתירתא

"Your wages obligate you in superior guarding," and so he is only exempt if the situation was truly unavoidable.

ברייתא as proof:

אלו הם אונסין

ששומר שכר פטור עליהן

ותפל ש'בא ותקחם

ואת הנערים הכו לפי חרב

Only truly unavoidable calamities, such as an armed attack, are considered an אונס?

However, the Gemara answers

התם בחזני מתא

The ברייתא refers to the town's night watchmen, who are responsible for the people's well-being, and are held to a higher degree of responsibility.

7 The Gemara proceeds with the following ruling;
 היה לו לקדם ברועים ובמקלות
 ולא קידם
 חייב
 A shepherd who could have led the other shepherds in fending off an attacker is liable.
 However,
 שומר חנם בחנם
 שומר שכר בשכר
 עד כדי דמיהן
 A שומר שכר does not have to hire help, but a שומר חנם must pay for help up to the value of the animals; and the Gemara explains
 דהדר שקיל דמיהן מבעל הבית
 He is then reimbursed by the owner. And
 אהני ליה
 The owner gains in two ways:
 נפקא מינה לכושרא דחיותא
 He does not have to train new animals. And,
 לטרחא יתירתא
 He does not have to bother buying new animals.
 =====

7 היה לו לקדם ברועים ובמקלות
 ולא קידם
 חייב

A shepherd who could have led the other shepherds in fending off an attacker is liable.

However...

שומר שכר
 בשכר

עד כדי דמיהן
 A שומר שכר must pay for help up to the value of the animals.

שומר חנם
 בחנם

A שומר חנם does not have to hire help

The Gemara explains

דהדר שקיל דמיהן מבעל הבית

He is then reimbursed by the owner.

And...

אהני ליה

The owner gains in two ways:

לטרחא
 יתירתא

He does not have to bother buying new animals.

נפקא מינה
 לכושרא דחיותא

He does not have to train new animals.

8 Another Halachah regarding a שומר's responsibility:
 נגנבה באונס ואח"כ הוכר הגנב
 If it was stolen through unavoidable circumstances, and the thief was then caught,
 אם שומר חנם הוא
 רצה נשבע רצה עושה עמו דין
 A שומר חנם has the option; to either swear and be exempt, or pay and personally take the thief to court.
 However,
 אם שומר שכר הוא
 עושה עמו דין ואינו נשבע
 A שומר שכר must pay the owner, and then deal with the thief.
 =====

8 נגנבה באונס ואח"כ הוכר הגנב
 If it was stolen through unavoidable circumstances, and the thief was then caught,

אם

שומר שכר הוא
 עושה עמו דין
 ואינו נשבע

A שומר שכר must pay the owner, and then deal with the thief.

אם

שומר חנם הוא
 רצה נשבע
 רצה עושה עמו דין

A שומר חנם has the option; to swear and be exempt, or pay and then take the thief to court.

9 Zugt di Mishnah

זאב אחד אינו אונס
שני זאבים אונס

A shepherd can ward off an attack by one wolf, and so he is liable, but he cannot ward off an attack by two wolves, and so it is an unavoidable loss and he is exempt.

רבי יהודה אומר
בשעת משלחת זאבים
אפילו זאב אחד אונס

When the wolves are incited, he cannot even ward off one wolf, and it is a אונס.

שני כלבים אינו אונס
He can ward off two dogs,
ידוע הבבלי אומר משום רבי מאיר
מרוח אחת אינו אונס
משתי רוחות אונס

If they attack from the same direction, he can ward them off, but if two dogs attack from two directions, he cannot, and it is an אונס.

9

משנה

זאב אחד אינו אונס
שני זאבים אונס

A shepherd can ward off an attack by one wolf, and so he is liable, but he cannot ward off an attack by two wolves, and so it is an unavoidable loss and he is exempt.

רבי יבוצק אומר

בשעת משלחת זאבים
אפילו זאב אחד אונס

When the wolves are incited, he cannot even ward off one wolf, and it is a אונס.

שני כלבים אינו אונס
He can ward off two dogs,

ידוע בבבלי אומר משום רבי מאיר
מרוח אחת אינו אונס
משתי רוחות אונס

If they attack from the same direction, he can ward them off, but if two dogs attack from two directions, he cannot, and it is an אונס.

10 The Mishnah continues

לסטים
הרי זה אונס
He cannot defend against bandits.

The Gemara explains
לוקי גברא להדי גברא
In a case of an unarmed bandit, he is obligated to stand up
against a single bandit. However,
מתניתין
בלסטים מזויין
The Mishnah refers to an armed bandit.

The Gemara adds
לסטים מזויין ורועה מזויין
Even if the shepherd is also armed,
מסתברא
האי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה
He is not expected to stand up to him, because the bandit
will fight to the death.

The Mishnah continues
הארי הדוב והנמר והברדלס והנחש
הרי אלו אונס
He cannot defend against a wild animal such as a lion,
bear, leopard, or snake.

The Mishnah qualifies these halachos:
אימתי בזמן שבאו מאליהן
This is only if armed bandits or wild animals attack him.
However,
אבל הוליכן למקום גדודי חיה ולסטים
אינו אונס
If he brought the animal into an area frequented by
bandits or wild animals, he is liable.

10

לסטים

הרי זה אונס

He cannot defend against bandits.

לוקי גברא להדי גברא

In a case of an unarmed bandit,
he is obligated to stand up against a single bandit.

However,

מתניתין – בלסטים מזויין

The Mishnah refers to an armed bandit.

The Gemara adds

לסטים מזויין – ורועה מזויין

Even if the shepherd is also armed,

מסתברא

האי מסר נפשיה והאי לא מסר נפשיה

He is not expected to stand up to him,
because the bandit will fight to the death.

הארי הדוב והנמר והברדלס והנחש
הרי אלו אונס

He cannot defend against a wild animal such as a lion,
bear, leopard, or snake.

אימתי בזמן שבאו מאליהן

This is only if armed bandits or wild animals attack.

However,

אבל הוליכן למקום גדודי חיה ולסטים

אינו אונס

If he brought the animal into an area
frequented by bandits or wild animals,
he is liable.

11 The Mishnah continues

מתה כדרכה

הרי זה אונס

If the animal dies naturally, he is not liable.

סגפה ומתה

אינו אונס

If he afflicted it, he is liable. As Rashi explains;

עינה ברעב

או העמידה בקיץ בחמה ובחורף בצינה

He starved it, or kept it out in the heat or cold.

The Mishnah concludes

עלתה לראשי צוקין ונפלה

הרי זה אונס

If it climbed a steep mountain and fell to its death, he is not liable, but

העלה לראשי צוקין ונפלה ומתה

אינו אונס

If he brought it up a steep mountain and it fell, he is liable.

The Gemara adds

אשכחיה רועה ואמר ליה

בדוכתא פלניא יתיבינן

If the shepherd met a bandit and told him, "We are encamped at such-and-such a place and don't try to attack us, because we are capable of defending ourselves;"

ואזיל ושקל מיניה

And he then robbed him;

הרי הוליכן למקום גדודי חיה ולסטים

Giving him this information is tantamount to taking the animals to a dangerous place.

11

מתה כדרכה - הרי זה אונס

If the animal dies naturally, he is not liable.

סגפה ומתה - אינו אונס

If he afflicted it, he is liable.

As Rashi explains;

עינה ברעב או העמידה בקיץ בחמה ובחורף בצינה

He starved it, or kept it out in the heat or cold.

עלתה לראשי צוקין ונפלה

הרי זה אונס

If it climbed a steep mountain and fell to its death, he is not liable - but

העלה לראשי צוקין ונפלה ומתה

אינו אונס

If he brought it up a steep mountain and it fell, he is liable.

אשכחיה רועה ואמר ליה

בדוכתא פלניא יתיבינן

If the shepherd met a bandit and told him, "We are encamped at such-and-such a place and don't try to attack us, because we are capable of defending ourselves;"

ואזיל ושקל מיניה

And he then robbed him;

הרי הוליכן למקום גדודי חיה ולסטים

Giving him this information is tantamount to taking the animals to a dangerous place.